

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3541

Vragen van het lid **Podt** (D66) aan de Minister-President en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het artikel «Tunesië-deal zit vol «juridische bochten», zeggen experts»* (ingezonden 20 juli 2023).

Antwoord van Minister **Schreinemacher** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Minister-President en Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (ontvangen 4 september 2023).

Vraag 1

Klopt het bedrag van 105 miljoen euro voor «grensbeheer en het voorkomen van mensensmokkel» dat in de overeenkomst is opgenomen?¹ Welke inhoudelijke afspraken zijn over dit bedrag gemaakt: welke uitgaven mogen er voor dit bedrag wel of juist niet worden gedaan? Hoe en door wie wordt dit gemonitord?

Antwoord 1

Het kabinet verwijst naar het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) van 20 juli jl.² De Europese Commissie heeft op 11 juni jl. een *comprehensive partnership package* aangekondigd, waarin is opgenomen dat de EU 105 miljoen euro migratie-steun zal verlenen in 2023.³ Uw Kamer zal, zodra nadere informatie kan worden gegeven over vormgeving en voorwaarden van de EU-steun en eventuele budgettaire gevolgen voor de Nederlandse begroting, nader worden geïnformeerd.

Vraag 2

Kunt u exact aangeven welke waarborgen er zijn opgenomen in de overeenkomst ten aanzien van het eerbiedigen van mensenrechten bij het grensbeheer? Hoe en door wie wordt dit gecontroleerd?

Antwoord 2

Het MoU benoemt dat de migratiesamenwerking tussen de EU en Tunesië zal plaatsvinden met respect voor mensenrechten en internationaal recht. Zoals ook gemeld in het verslag van de RBZ van 20 juli jl. wordt uw Kamer nader geïnformeerd zodra de vormgeving en voorwaarden van de EU-steun door de

¹ NRC, 17 juli 2023, Tunesië-deal zit vol «juridische bochten», zeggen experts (<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/07/17/tunesie-deal-zit-vol-juridische-bochten-zeggen-experts-a4169948>).

² Verslag Raad Buitenlandse Zaken 20 juli 2023 (overheid.nl)

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/FS_23_3205

Europese Commissie zijn uitgewerkt. Het MoU verandert niets aan bestaande volkenrechtelijke verplichtingen van Tunesië, w.o. wat betreft mensenrechten. Tunesië is onder meer partij bij het VN-Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten en het VN-Kinderrechtenverdrag en is gehouden mensenrechten effectief te beschermen bij het grensbeheer. Andere staten en internationale organisaties kunnen Tunesië aanspreken op de naleving van deze normen, zoals ook is gedaan door de VN-verdragscomités. In het algemeen geldt dat voor zover de EU handelt, de EU hierbij gebonden is aan de toepasselijke internationale en Europese normen ter bescherming van de mensenrechten.

Vraag 3

Zijn er in de afspraken garanties opgenomen over de rechten of de humanitaire situatie van migranten in Tunesië? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe en door wie wordt dit gemonitord?

Antwoord 3

Zie het antwoord op vraag 2.

Vraag 4

Daar waar in vraag 3 wordt verwezen naar het werk van internationale of multilaterale organisaties: welke garanties zijn er voor deze organisaties om hun werk goed te kunnen uitvoeren in Tunesië? Hoe en door wie wordt dit gemonitord?

Antwoord 4

Zie het antwoord op vraag 2. Zoals aangegeven in het RBZ-verslag van 20 juli jl. zet Nederland zich actief in voor onafhankelijke monitoring van derde partijen van door EU gefinancierde projecten.

Vraag 5

Deelt u de zorgen geuit door veel experts en bij migranten betrokken organisaties ten aanzien van de eerdere houding van de Tunesische president ten aanzien van vluchtelingen? Zo nee, sluit u uit dat hij zich na het sluiten van deze deal nog schuldig maakt aan mensenrechtenschendingen van migranten? Welke rol speelt de Europese Unie (EU) daarin?

Antwoord 5

Het nastreven van een versterkt strategisch partnerschap met Tunesië volgt uit het wederzijds belang van de EU en Tunesië om samen te werken op verschillende strategische onderwerpen, zoals macro-economische stabiliteit, economie en handel, de energietransitie en migratie. Migratiesamenwerking, als onderdeel van dit bredere strategisch partnerschap, biedt de mogelijkheid om het Tunesisch migratiebeleid te helpen verbeteren en de dialoog aan te gaan over respect voor mensenrechten in dit verband. Het ontwikkelen en uitvoeren van migratiebeleid en het tegengaan van irreguliere migratie dienen ordelijk en humaan te verlopen. Het één sluit het ander niet uit. Humaan én robuust grensbeheer is cruciaal. De EU is daar duidelijk over, ook richting Tunesië.

Het is aan de Commissie om de implementatie van het MoU verder ter hand te nemen, met inachtneming van de in de EU-Verdragen neergelegde procedures.

Vraag 6

Bent u het met de stelling eens dat de EU een verantwoordelijkheid heeft op het gebied van mensenrechten?

Antwoord 6

Ja.

Vraag 7

Aangezien er is aangegeven dat «met respect voor mensenrechten» is opgenomen in de afspraken: zouden schendingen van rechten van migranten (gefaciliteerd) door de Tunesische overheid consequenties hebben voor de deal? Zo ja, op welke wijze? Hoe en door wie wordt dit gemonitord? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Zoals ook gemeld in het RBZ-verslag van 20 juli jl. benoemt het MoU dat de migratiesamenwerking tussen de EU en Tunesië zal plaatsvinden met respect voor mensenrechten en internationaal recht. Uw Kamer wordt nader geïnformeerd zodra de vormgeving en voorwaarden van de EU-steun door de Europese Commissie zijn uitgewerkt.

Vraag 8

Klopt het dat er, in tegenstelling tot de vaak door de Minister-President aangehaalde Turkijedeal, in dit geval geen sprake is van investeringen in fatsoenlijke opvang of integratie van migranten in Tunesië? Heeft Tunesië überhaupt een asiel- en opvangsysteem, wetgeving en instanties die dit uitvoeren?

Antwoord 8

Investering in opvang en integratie van migranten is geen onderdeel van het MoU tussen EU en Tunesië. Tunesië is partij bij het Vluchtelingenverdrag. Ook is Tunesië aangesloten bij het *Global Compact on Migration en het Global Compact on Refugees*. Een asielwet ter implementatie van deze internationale afspraken is vooralsnog niet doorgevoerd door Tunesië. Nederland hecht eraan dat hier prioriteit aan wordt gegeven. Daarnaast wordt er gewerkt aan versterking van de beleidsimplementatie-capaciteit, bijvoorbeeld op het gebied van digitale registratie van migranten in een reguliere situatie. Nederland verwacht van Tunesië concrete hervormingen voor de EU-steun op o.a. het gebied van migratie aan Tunesische zijde en draagt deze boodschap ook uit in Europees verband.

Vraag 9

Deelt u de inschatting dat een gebrekkige humanitaire situatie voor migranten in Tunesië óók zal leiden tot meer mensen die doorreizen richting Europa? Hoe duidt u dan het antwoord op vraag 8?

Antwoord 9

De Nederlandse inzet is gericht op het versterken van migratiemanagement in Tunesië in den brede, om irreguliere migratie tegen te gaan en bescherming van migranten te bevorderen. Daar zal Nederland zich voor blijven inzetten, ook in Europees verband.

Vraag 10

Is er in de afspraken iets opgenomen over het overnemen van mensen met een kansrijk asielverzoek? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Nee. Overname van kansrijke asielzoekers uit Tunesië door de EU, en de overname van niet-Tunesiërs uit de EU door Tunesië zijn geen onderdeel geweest van de onderhandelingen en daarmee ook niet onderdeel van de gemaakte afspraken tussen de Commissie en Tunesië.

Vraag 11

Is er in de afspraken iets opgenomen over het verstrekken van (tijdelijke) visa voor studie en arbeid? Zo ja, gaat Nederland zich ook committeren aan deze afspraken?

Antwoord 11

Ja. Het MoU noemt dat beide partijen afspreken legale migratieroutes te bevorderen, met inbegrip van seizoensgebonden werkgelegenheid, om de internationale mobiliteit op alle vaardigheidsniveaus te stimuleren en de samenwerking op het gebied van ontwikkeling van vaardigheden te versterken. Daarbij wordt aangegeven dat de Europese Unie ernaar streeft passende maatregelen te nemen om de legale mobiliteit tussen de twee partijen te vergemakkelijken, onder meer door de toekenning van Schengenvisa te vergemakkelijken door vertragingen, kosten en administratieve procedures te verminderen. Tot slot staat in het MoU dat beide partijen afspreken om te werken aan de implementatie van een Talentpartnerschap om legale migratie te bevorderen, in het belang van beide partijen, op basis van de wederzijdse

behoeften van Tunesië en de EU-lidstaten, en ten voordele van de gezamenlijk geïdentificeerde sectoren en beroepen.

Nederland is voorstander van het bevorderen van (bestaande) tijdelijke legale en circulaire migratieroutes binnen strikte wederzijdse afspraken, en onderschrijft dan ook de betreffende passages uit het MoU. Daarbij zij nadrukkelijk opgemerkt dat elke lidstaat zelf kan beslissen hoe zij invulling geven aan de genoemde passages. In Nederland wordt bij de aanvraag voor een tewerkstellingsvergunning nog altijd getoetst of er in Nederland of Europa prioriteitgenietend aanbod is.

Vraag 12

Is er een duidelijk wettelijk kader voor deze afspraken dat voldoet aan alle relevante Europese en internationale verdragen en richtlijnen? Zo ja, kunt u in detail aangeven welke dit zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Het MoU bevat geen juridisch bindende afspraken, maar benoemt wel dat de migratiesamenwerking tussen de EU en Tunesië zal plaatsvinden met respect voor mensenrechten en internationaal recht.

Vraag 13

Namens wie zijn deze afspraken met de Tunesische overheid gemaakt?

Antwoord 13

De afspraken zijn door de Europese Commissie namens de EU gemaakt.

Vraag 14

Klopt het dat er bij de persconferentie na het ondertekenen van de «deal» geen mogelijkheid was voor journalisten om vragen te stellen? Zo ja, wat vindt u hiervan?

Antwoord 14

Het klopt dat de Tunesische regering geen persconferentie heeft georganiseerd tijdens de ontmoeting tussen president Saïed, Commissievoorzitter Von der Leyen, Minister-President Meloni en Minister-President Rutte. Om media de gelegenheid te geven om vragen te stellen, heeft Minister-President Rutte de pers bij terugkomst in Nederland te woord gestaan op Schiphol. Het kabinet blijft zich onverminderd uitspreken over het belang van persvrijheid. Deze boodschap is ook hoog-ambtelijk uitgedragen tijdens de bilaterale politieke consultaties die op 13 juni jl. plaatsvonden.

Vraag 15

Wanneer kan de Kamer de details van de afspraken ontvangen? En op welke wijze kan zij nog invloed uitoefenen op de afspraken?

Antwoord 15

Het kabinet verwijst naar het RBZ-verslag van 20 juli jl. De volledige tekst van het MoU is publiekelijk toegankelijk en de details van het onderliggende comprehensive partnership package waren reeds openbaar. Uw Kamer zal, zodra nadere informatie kan worden gegeven over vormgeving en voorwaarden van de EU-steun en eventuele budgettaire gevolgen voor de Nederlandse begroting, nader worden geïnformeerd over de voortgang en implementatie van het MoU.

Vraag 16

Kunt u bovenstaande vragen apart en voor 1 september beantwoorden?

Antwoord 16

Ja.